

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU

***AKCIONOG PLANA ZA REALIZACIJU STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE
ZAŠTITE STARIH LICA U CRNOJ GORI 2013-2017, ZA PERIOD 2014. GODINE***

Podgorica, oktobar 2015.godine

U V O D

Vlada Crne Gore usvojila je u junu 2013. godine Strategiju razvoja sistema socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori 2013-2017. godine, koja je donijeta u cilju preduzimanja neophodnih aktivnosti na poboljšanju socijalno-ekonomskog položaja starih lica. Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starih lica svoje utemeljenje nalazi u započetim kontinuiranim reformskim procesima u Crnoj Gori koji su vođeni opredjeljenjem države da se uključi u evropske integracione procese u cilju bržeg privrednog, ekonomskog i društvenog razvoja.

Akcionim planom za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori za period 2013-2014. godine, su predviđene mjere i aktivnosti, koje treba preduzeti u navedenom periodu, u cilju unaprjeđenja zaštite starih lica kojima je potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, identifikovanja potreba korisnika i strateško, međusistemski usklađenog planiranja usluga na različitim nivoima, razvoju usluga koje podržavaju život u zajednici, kao i uvođenju sistema kvaliteta u socijalnu zaštitu.

Izvještaj o primjeni Akcionog plana za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starih lica za 2014. godinu, pripremio je Tim za evaluaciju primjene Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starih lica, u čijem sastavu su predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Instituta za javno zdravlje, grada Podgorice, Crvenog Krsta Crne Gore i nevladinog sektora, koji se bave pitanjima iz oblasti socijalne zaštite starih lica. Ovim je ispoštovana potreba za ravnopravno učešće državnog, lokalnog i nevladinog sektora.

Izvještaj sadrži pregled mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2014. godinu, na osnovu kojih će Vlada Crne Gore i šira javnost imati uvid u napredak postignut u navedenim oblastima, u 2014. godini.

Institucionalna zaštita starih lica u postojećim institucionalnim kapacitetima sistema

U Crnoj Gori postoji 11 centara za socijalni rad koji pokrivaju sve opštine. Organizacija i postojeći organizacioni i profesionalni resursi centara za socijalni rad su usklađeni sa aktuelnim potrebama i pristupima socijalnim potrebama starih lica.

Institucije socijalne zaštite u Crnoj Gori koje su uključene u direktno obezbjeđivanje socijalnih usluga za starije i stare korisnike su prije svega centri za socijalni rad i rezidencijalne ustanove za smještaj korisnika. Posljednjih godina ubrzano se razvija još jedan vid zbrinjavanja starih, kroz razvoj domova za smještaj starih lica koji su u privatnom vlasništvu. Ovi domovi nisu u sistemu socijalne zaštite i ne mogu se smatrati institucionalnim resursom u ovom momentu, ali su svakako značajan činioc koji, ukoliko bude integrisan u sistem socijalne zaštite može značajno unaprijediti kapacitete sistema za obezbjeđivanje kvalitetnih usluga za stare, možda i u klasi visokih standarda kvaliteta.

U toku reforme centara za socijalni rad koja je obuhvatila izradu pravilnika o normativima i standardima rada centra za socijalni rad, uvođenje metode vođenja slučaja kao osnovnog metoda rada u centru i obuku osoblja. U toku 2014. Godine donijet je Pravilnik o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad („Sl.list CG, broj 58 /13); Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o organizovanju Javne ustanove za smještaj odraslih-invalidnih i starih lica („Službeni list CG”, broj 13/14); Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica („Sl.list CG, broj 58 /14).

Smještaj starih lica moguće je realizovati u 3 rezidencijalne ustanove: JU Dom starih "Grabovac" u Risnu, JU Dom starih "Bijelo Polje" u Bijelom Polju i JU Specijalni zavod "Komanski most" koji je namijenjen smještaju odraslih i starih invalidnih lica.

Dom za stare u Risnu razvio je kapacitete za prihvatanje korisnika, unaprijedio infrastrukturu i stručne kompetencije zaposlenih, čime je napravio značajan iskorak u obezbjeđivanju kvaliteta usluga. U domu je trenutno smješteno 300 korisnika svih kategorija, o kojima brinu 106 radnika. Struktura zaposlenih: pored jednog ljekara, 37 sestara, 4 negovateljice, 3 fizioterapeuta, 1 socijalnog radnika, 1 psihologa, 1 radnog terapeuta, 1 okupacionog terapeuta, 1 koordinatora popodnevnih smjena, 1 diplomiranog pravnika, 1 dipl.ekonomiste, tu su i službe tehničkog održavanja, kuhinje, vešeraja, šnajderaja, frizeraja i ostalo pomoćno osoblje.

Dom pruža institucionalnu brigu: starim licima odraslim invalidnim licima hronično duševno oboljelim starim licima osobama koje se nađu u stanju akutne socijalne potrebe. Zbrinjavanje podrazumijeva: kompletnu njegu i zdravstvenu zaštitu lica smještenih u domu, kompletnu stručnu socijalnu i psihološku pomoć, pravnu i savjetodavnu pomoć pomoć u administrativno–finansijskim poslovima koje se tiču korisnika.

Korisnici Doma smješteni su u tri različita objekta: „H" paviljon Smještaj u ovoj jedinici je apartmanskog tipa i trenutno raspolaže sa 54 ležaja gdje su smještene osobe sa očuvanim psiho – fizičkim funkcijama. U centralnom vanjskom djelu objekta nalazi se dvorište povezano sa salom za rekreacione i izložbene programe. Paviljon za gerijatriju je 2008 podijeljen na dvije jedinice prilagođene potrebama korisnika i trenutno raspolaže sa 171 ležajem. Prizemlje, prvi međusprat i prvi sprat gdje su smještene osobe sa invaliditetom, pokretne hronično duševno oboljele osobe i osobe kojima je potreban pojačan nadzor, iz bilo kog razloga, dok drugoj jedinici pripadaju – drugi sprat, drugi međusprat, treći sprat i treći međusprat i tu su smještene pokretne osobe – gerijatrija i psiho-gerijatrija. U okviru Paviljona za gerijatriju nalazi se i prostorija za radno-okupacionu terapiju na trećem spratu.

Objekat za palijativnu njegu koji je sagrađen krajem 2008 godine, na lokaciji nekadašnjeg „B" paviljona, useljen je tokom 2009 godine i ima 76 ležaja. Od toga je 12 jednokrevetnih i 32 dvokrevetne sobe. U sklopu svake sobe nalazi se kupatilo sa prilagođenim inventarom kao i zaseban balkon. Zajedničke trpezarije se nalaze u centralnom djelu oba sprata i kroz rad na aktivitetu, većina osoba smještenih na ovom odjeljenju obroke dobija u trpezariji, gdje se dovoze u invalidskim kolicima. Na taj način se radi i na socijalizaciji a potom i uključivanju u radno-okupacione programe. U sklopu odjeljenja postoji prostorija za ove aktivnosti koje se odvijaju svakodnevno. U sklopu istog objekta (na prizemlju) nalazi se posebno odjeljenje za osobe oboljele od demencije gdje je kapacitet 16 ležajeva. Ovdje su smještene pokretne dementno oboljele osobe u konformnom, prilagođenom okruženju – sobe su dvokrevetne sa izlaskom na zajedničku terasu i pojedinačnim kupatilom u sklopu sobe. Trpezarija i dnevni boravak predstavljaju zajedničku cjelinu što omogućava dobro funkcionisanje na nivou grupe, a u sklopu

odjeljenja nalazi se i veliko otvoreno dvorište za šetnju i razne okupacione programe.

Uslovi stanovanja korisnika su značajno unaprijeđeni i nalaze se na visokom nivou, a ustanova je aktivna na svim poljima koja mogu omogućiti unapređenje kvaliteta života korisnika. Dom starih "Grabovac" u Risnu je dobio sertifikat kvaliteta ISO 9001-2008, potvrdu visokih standarda u oblasti socijalne zaštite, pružanja usluga, kvaliteta kontrole rada i menadžmenta. Dom starih "Grabovac" je prva institucija u sistemu zdravstvene i socijalne zaštite u Crnoj Gori koja je ispunila sve zahtjeve sistema upravljanja kvalitetom.

JU Dom za stare "Bijelo Polje" je aktuelno u procesu jačanja organizacione strukture i kadrovskih kapaciteta doma za obezbjeđivanje kvalitetne usluge za korisnike. Veliku podršku ovoj ustanovi pruža dom starih "Grabovac" u skladu sa planom razvoja ustanove na nivou nadležnog ministarstva. Dom starih "Bijelo Polje" ima 4 sprata, sa liftom, i ukupnim smještajnim kapacitetom za 230 korisnika. U Domu trenutno boravi 147 korisnika a zaposlena su 52 radnika. Pored jednog izabranog ljekara (koji dolazi po potrebi) zaposleno je i 14 medicinskih sestara, 4 negovateljice, 1 fizioterapeuta, 2 socijalna radnika, 1 psihologa, 1 diplomiranog pravnika, šefa računovodstva, glavnog knjigovodju, blagajnika. Tu su službe tehničkog održavanja, kuhinje, vešeraja i ostalo pomoćno osoblje.

Rješenjem Centra za socijalni rad je smješteno 86 od kojih je uživalaca starosne penzije 15, korisnika materijalnog obezbeđenja 31, dok je 15 korisnika sklopilo ugovor sa Domom o doživotnom izdržavanju. Završeni radovi na proširenju kapaciteta postojeće kuhinje i restoranskog dijela, ukupne površine 105 m², u postojećem objektu Doma starih u Bijelom Polju. Ukupna vrijednost radova je 180.000 eura. Sredstva su obezbijeđena kroz Kapitalni budžet preko Direkcije javnih radova.

Uslovi smještaja i kvalitet stručnog rada Specijalnog zavoda "Komanski most" su značajno unapređeni kroz proces reforme ustanove. Zavod prerastao u ustanovu za zbrinjavanje odraslih osoba sa ozbiljnim ograničenjima u socijalnom funkcionisanju zbog mentalnih teškoća, ili drugih kombinovanih smetnji u razvoju. Stručni rad je podignut na visok nivo, kao i cjelokupni kontekst uslova za život korisnika u bezbjednom i prijatnom ambijentu, uslovi njege i svakodnevne okupacije korisnika različitim aktivnostima.

Postojeći kapaciteti nijesu dovoljni da odgovore aktuelnim potrebama starih lica, i ne mogu da obezbijede smještaj starih lica sa demencijom i duševnim problemima. Osnovni stručni postupci procjene potreba starih lica i individualnog planiranja u ustanovama su razvijeni u skladu sa savremenim zahtjevima stručnog socijalnog rada i standardima kvaliteta usluga. U cilju prevazilaženja ovih problema sa Opštininom Pljevlja potpisan je Memorandum o saradnji na razvoju zaštite starih lica, kojim će se zajednički realizovati aktivnosti na izgradnji objekta za smještaj starih lica, dnevni centar za stara i odrasla lica i zaštićeno stanovanje za odrasla lica sa invaliditetom.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja će u okviru Regionalnog stambenog programa realizovati „Projekat izgradnje Doma za stare“ u Pljevljima, čija ukupna vrijednost iznosi 2.612.407,00 € a smještajni kapacitet 68 mjesta. Završen je glavni građevinski projekat sa revizijom, a od strane opštine Pljevlja izdata je građevinska dozvola. U toku je priprema tenderske dokumentacije. Javni poziv za izbor najpovoljnijeg ponuđača za vršenje stručnog nadzora u toku izvođenja radova, kao i poziv za izbor najpovoljnije ponude za izvođenje radova na objektu Doma za stara lica u Pljevljima će biti objavljen u oktobru 2015. godine. Takođe je planirana rekonstrukcija objekata Vojske Crne Gore u Nikšiću za potrebe smještaja 250 korisnika. Izrada glavnog građevinskog projekta je u toku. Srdstva za rekonstrukciju će biti obezbijeđena kroz Regionalni stambeni program.

U cilju pružanja podrške institucionalnoj, strukturnoj i organizacionoj transformaciji JU ustanove “Komanski most” izrađen je *Plan transformacije*. Plan se fokusira na prevenciji daljih prijema korisnika i na postepenoj deinstitucionalizaciji sadašnjih korisnika kroz razvoj vještina za samostalan život i pružanje adekvatnih alternativnih usluga u okviru porodice i zajednice. Plan transformacije promoviše prava i učešće starih lica u društvu.

Van institucionalna zaštita i razvoj usluga i servisa na lokanom nivou u toku 2012/213 godine

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je kroz projekat Reforma sistema socijalne i dječje zaštite – Unaprjeđenje socijalne inkluzije u periodu 2012/13 godine, (prelazni period) u saradnji sa UNDP kancelarija u Crnoj Gori razvilo servise i usluge u cilju unapređenja kvaliteta života starih lica u 7 opština; Plužine, Bar,

Danilovgrad, Cetinje, Danilovgrad, Šavnik i Mojkovac. Kroz ovaj projekat pružena je podrška lokalnim partnerima da unaprijede znanja i vještine za identifikovanje potreba, kreiranje modela pružanja usluga i njegovu realizaciju. Projekti podržani od strane UNDP kancelarije finansiraće se do januara 2016. Godine.

Podržane su usluge socijalne zaštite u 7 opština: dnevni boravak za stare, pomoć u kući za stara lica, psiho-socijalna pomoć i pomoć ljekara, pomoć u kući za stara lica sa seoskog područja i dr

U Nikšiću su u saradnji sa lokalnom upravom otvorena dva Dnevna boravak za stare. U okviru projekta budi odgovoran otvoren je gradski vešeraj koji za lica starija od 67 godina pruža usluge besplatno.

Pregled podržanih usluga „pomoć u kući“ za stare u opštinama Plužine, Šavnik, Danilovgrad, Cetinje, Bar i Mojkovac Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite – prelazni period				
Ref. br.	Opština	Podnosilac / podnosioci prijave	Korisnici	Trajanje usluge
1	Pluzine	NVO Eviva Piva	24	10.07.2015 - 09.04.2016.
2	Bar	Caritas Barske Nadbiskupije	23	10.07.2015 - 09.01.2016.
3	Danilovgrad	Caritas Barske Nadbiskupije	24	10.07.2015 - 09.01.2016.
4	Cetinje	Opštinska organizacija Crvenog krsta Cetinje	22	10.07.2015 - 09.04.2016.
5	Danilovgrad	Opštinska organizacija Crvenog krsta Danilovgrad	23	10.07.2015 - 09.01.2016.
6	Šavnik	Opštinska organizacija Crvenog krsta Šavnik	44	10.07.2015 - 09.04.2016.
7	Mojkovac	Opštinska organizacija Crvenog krsta Mojkovac	20	10.07.2015 - 09.04.2016.

8	Bar	Opštinska organizacija Crvenog krsta Bar	25	10.07.2015 - 09.01.2016.
---	-----	---	----	--------------------------